

แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ

ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

กรมทรัพยากรทาง
ทะเลและชายฝั่ง

สารบัญ

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร	๑
ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐	๓
- แผนระดับที่ ๑ (ยุทธศาสตร์ชาติ)	๓
- แผนระดับที่ ๒	๓
๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๓
๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๕
๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒	๕
๒.๔ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี	๖
ส่วนที่ ๓ สารสำคัญแผนปฏิบัติการ ด้านการอนุรักษ์พะยูน ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	๗
๓.๑ การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของ แผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูน	๗
๓.๒ สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูน ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	๑๑
๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการด้าน การอนุรักษ์พะยูน ไปดำเนินการ	๒๖

แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ

ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร

พะยูนเป็นสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมอาศัยอยู่ในทะเลไทยทั้งบริเวณฝั่งอ่าวไทยและอันดามันปัจจุบันมีประชากรพะยูนในประเทศไทยประมาณ ๒๕๐ ตัว โดยประมาณร้อยละ ๗๐ พบในบริเวณทะเลจังหวัดตรัง ถิ่นที่อยู่อาศัยของพะยูนอยู่บริเวณใกล้ฝั่งที่มีแหล่งหญ้าทะเลซึ่งเป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ ทำให้พะยูนมีโอกาสได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์สูง พะยูนมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างยิ่ง เนื่องจากจำนวนประชากรที่น้อยเพียงหลักร้อยตัวอีกทั้งยังมีการเสียชีวิตเฉลี่ยถึง ๑๕ ตัวต่อปี โดยมีสาเหตุหลักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมประมง ในช่วงประมาณ ๖ ปีที่ผ่านมา มีความพยายามในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์พะยูนจังหวัดตรังโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนส่งผลให้เกิดแผนการอนุรักษ์พะยูนและถิ่นที่อยู่อาศัยของจังหวัดตรัง และผลจากการดำเนินการตามแผนทำให้พะยูนในจังหวัดตรังมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ๑๒๕ ตัวในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็น ๑๘๕ ตัว ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ความสำเร็จของการทำงานในพื้นที่จังหวัดตรัง เป็นต้นแบบการทำงานเชิงอนุรักษ์พะยูนและถิ่นที่อยู่อาศัยจึงเป็นต้นแบบที่ดีในการนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ที่มีการแพร่กระจายของพะยูนในแหล่งอื่น ๆ ของประเทศไทย แนวคิดในการทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติจึงเป็นการนำความสำเร็จของการอนุรักษ์พะยูนที่จังหวัดตรัง มาขยายผลไปยังพื้นที่แหล่งที่มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูนอื่น ๆ ทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามันรวมเป็น ๑๓ พื้นที่ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์อยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่ได้มีการศึกษาสำรวจมาอย่างต่อเนื่อง และกำหนดแนวทางและกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ชาติ บันทึกความเข้าใจในการอนุรักษ์พะยูนระดับนานาชาติ แผนการอนุรักษ์พะยูนและถิ่นที่อยู่อาศัยในระดับจังหวัด รวมทั้งนำประสบการณ์และบทเรียนที่ได้มีการดำเนินการที่ผ่านมา แผนการอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติมีวัตถุประสงค์หลักคือ ๑) เพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ๒) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย ๓) เพื่อสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และดูแลพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย โดยมีเป้าหมายของแผนให้ประชากรพะยูนเพิ่มขึ้นจาก ๒๕๐ ตัว เป็น ๒๘๐ ตัว ในเวลา ๓ ปี มีแนวทางการขับเคลื่อนแผนที่สำคัญประกอบด้วย ๑) การอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย ๒) การดำเนินการศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย ๓) การช่วยชีวิตและดูแลรักษาพะยูนเกยตื้น และ ๔) การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑)

ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

๑. อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล
๒. พัฒนาและสร้างใหม่ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ
๓. ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ
๔. ยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์

๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
๓. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
 - ๑.๑ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด
๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
 - ๒.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล
 - ๒.๒ ปรับปรุงฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ
 - ๒.๓ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒. แผนระดับที่ ๒

๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๑.๑ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน

- เป้าหมาย สภาพแวดล้อมของประเทศไทย มีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

๑. การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

๑.๑ ป้องกัน ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ

๑.๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูแนวปะการัง ป่าชายเลนและแหล่งหญ้าทะเล ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนและกลไกพื้นที่คุ้มครองทางทะเล เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเล เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและเพิ่มต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเพื่อรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศให้เกิดความยั่งยืน

๒. การยกระดับกระบวนการทัศนเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

๒.๑ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย

๒.๒ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

๒.๑.๒ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- เป้าหมาย

๑. กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

๑. การพัฒนากฎหมาย เน้นการดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎหมายให้มีเท่าที่จำเป็น และสอดคล้องบริบทและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งบูรณาการเชื่อมโยงกฎหมายทุกลำดับชั้นให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นเอกภาพ ไม่ขัดกัน มีการนำกฎหมายไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การพัฒนากระบวนการยุติธรรม อำนวยความยุติธรรมให้เป็นไปอย่างเสมอภาค โปร่งใสเป็นธรรม ทัวถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้ดำเนินงานสอดคล้องกันอย่างเป็นองค์รวมเพื่อให้สามารถจัดการกับข้อขัดแย้ง กรณีพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๓ ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

- เป้าหมาย

มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของประเทศเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

๑. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เน้นการวิจัย พัฒนาและนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรทางบก ทางน้ำและทางทะเล รวมทั้ง การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการจัดการก๊าซเรือนกระจก

๒. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน เน้นการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อสร้างการสะสมองค์ความรู้ การต่อยอดไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ และการต่อยอดไปสู่นวัตกรรมทางเศรษฐกิจหรือนวัตกรรมทางสังคม

๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๑ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการรักษาฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๒ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและระบบนิเวศ

๑.๓ เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง บรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๑.๔ มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

กฎหมาย ข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑ มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม

๒.๒ ลดและป้องกันความขัดแย้งระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา กับผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และการคุ้มครองสิทธิ

๒.๓ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน

๒.๔ การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) ของประชาชน องค์กร ชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

๑. วัตถุประสงค์ที่ ๑.๔ เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุน การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๒. เป้าหมายรวมที่ ๒.๓ ทูทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน

๓.๑ เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์

๑) รักษา และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ

๒) สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและ

ระบบนิเวศ

๓.๒ แนวทางการพัฒนา

๑) การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

และเป็นธรรม

๑.๑ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๑.๒ ปกป้องทรัพยากรทางทะเลและป้องกันการกัดเซาะตลิ่งและชายฝั่ง

๒) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และสิ่งแวดล้อม

๒.๑ สร้างจิตสำนึกความตระหนัก และปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๒ ทบทวนแก้ไขกฎหมาย

๒.๓ ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและชุมชนเพื่อสร้างพลังร่วม

๒.๔ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี

๑. นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน

๑.๑ ด้านที่ ๑๐ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสีงแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

๑.๑.๑ ปกป้อง รักษา ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ เพื่อสร้างสมดุลทางธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชายเลนและป่าชุมชน รวมทั้งเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างจริงจัง รวมถึงเร่งฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม แก้ไขกฎหมายป่าไม้ที่ซ้ำซ้อน เร่งคืนพื้นที่ป่า

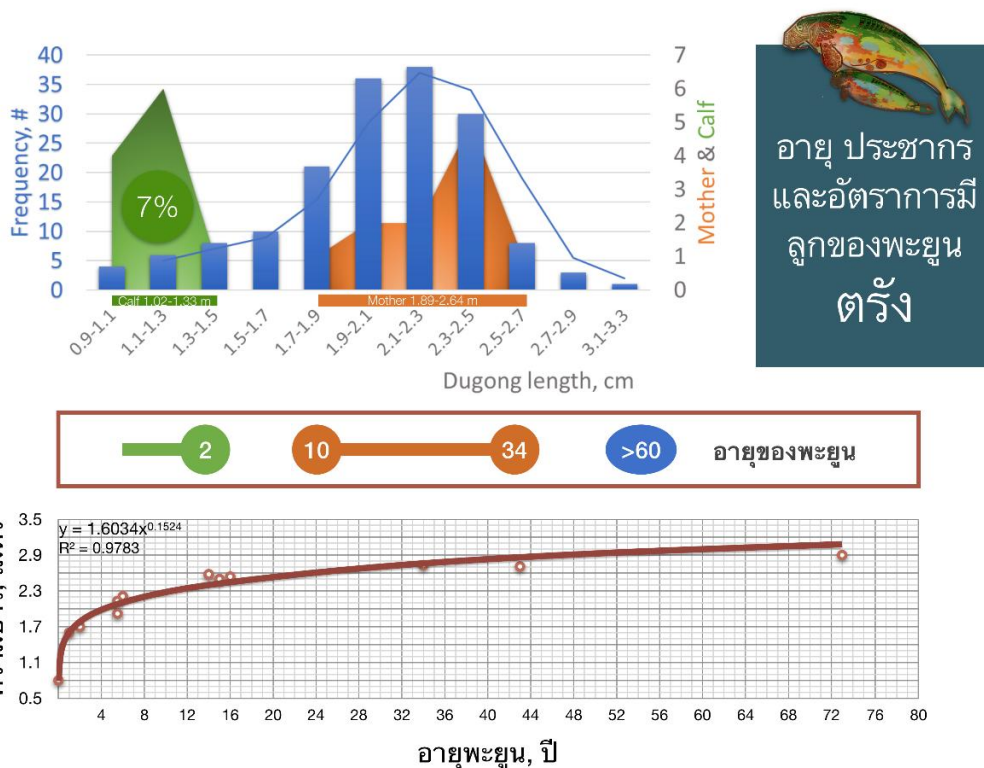
๑.๑.๒ สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรแร่ และทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งเพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่อย่างเหมาะสมเป็นธรรม และคำนึงถึงดุลยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของภาคประชาชน จัดทำเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองบนพื้นฐานศักยภาพแร่และมีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างเหมาะสม ดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด โดยใช้แผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง (one marine chart) บริหารจัดการทรัพยากรแร่และแหล่งพลังงานในทะเล รวมทั้งมลพิษและขยะในทะเลให้มีประสิทธิภาพ จัดทำผังชายฝั่งและฝั่งทะเลที่ชัดเจน และกำหนดพื้นที่การพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสอดคล้องกับภูมิศาสตร์และทรัพยากรในพื้นที่ รักษาแนวปะการังที่สำคัญต่อการท่องเที่ยว รักษาป่าชายเลนและแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญต่อประมงและสัตว์หายาก

ส่วนที่ ๓ สารสำคัญแผนปฏิบัติการ ด้านการอนุรักษ์พะยูน ระยะที่๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)

๓.๑ การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูน

พะยูนเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อาศัยอยู่ในทะเล จัดอยู่ใน Order Sirenia Family Dugongidae พะยูนวงศ์นี้มีหางที่เรียกว่า Fluke ลักษณะหางเป็นแฉกคล้ายหางโลมาจัดจำแนกเป็น ๒ สกุล คือ วัวสเทลเลอร์ (Steller's sea cow) มีขนาดลำตัวยาว ๗.๕ เมตร น้ำหนักมากถึง ๕ ตัน กินสาหร่าย (kelps) เป็นอาหาร แต่ได้สูญพันธุ์ไปแล้วเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๑ จากฝีมือการล่าของมนุษย์ และพะยูนมีขนาดความยาว ๓ เมตรหนัก ๒๐๐ - ๓๐๐ กิโลกรัม ลำตัวมีสีเทาอมชมพู มีขนประปรายตามลำตัว กินหญ้าทะเลเป็นอาหาร ว่ายน้ำเชิงซ้า อาศัยอยู่ตัวเดียวหรืออาศัยอยู่รวมเป็นฝูง ในประเทศไทย พะยูนถูกจัดเป็นสัตว์ป่าสงวนตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

พะยูนมีวงจรชีวิตยาวมีอายุยืนมากกว่า ๗๐ ปี ระยะตั้งท้องนานและให้ลูกน้อยเพียงครั้งละ ๑ ตัวมีช่วงเวลากการเลี้ยงลูกนานเกือบสองปี และทั้งระยะห่างของการให้กำเนิดลูกแต่ละตัวนาน ๓ - ๗ ปี จากการศึกษาของกลุ่มประชากรพะยูนที่บริเวณเกาะลิบง จังหวัดตรังซึ่งเป็นแหล่งพะยูนขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยพบพะยูนมีอัตราการออกลูกร้อยละ ๗ ตัวต่อปี โดยพบว่าตัวเมียจะมีลูกได้ระหว่างอายุ ๑๐ - ๓๔ ปี ลูกพะยูนจะอยู่กับแม่ประมาณ ๑.๕ - ๒ ปี

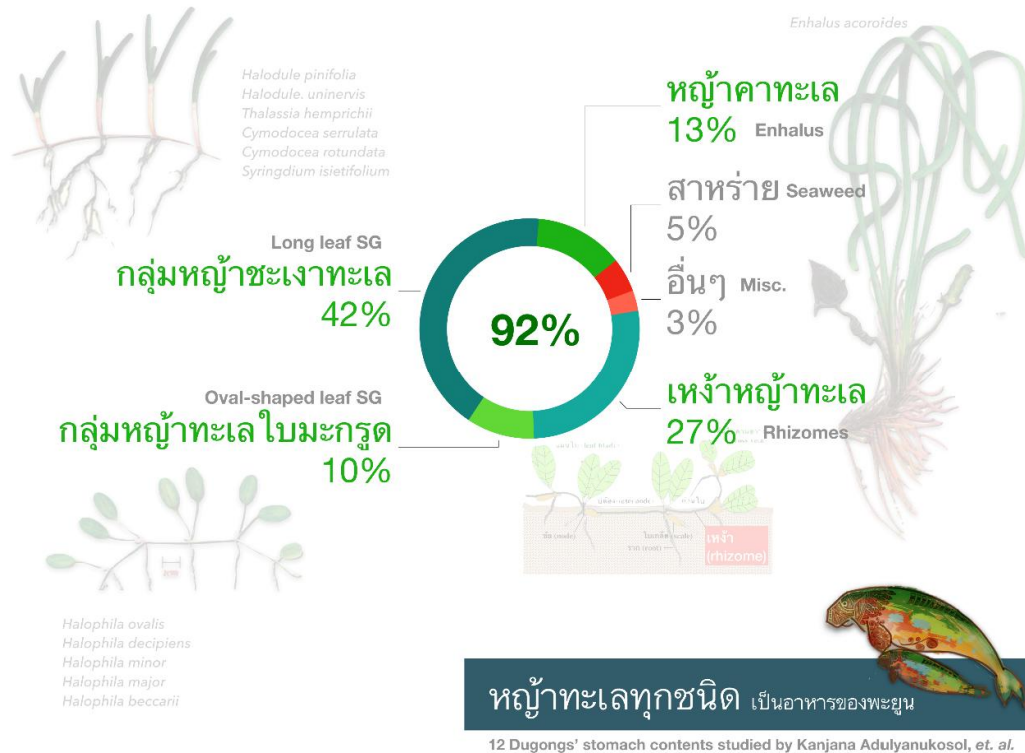

พะยูนในประเทศไทยแพร่กระจายอยู่บริเวณแหล่งหญ้าทะเลทั้งอ่าวไทยและอันดามัน มีประชากรรวม ๒๕๐ ตัว แบ่งเป็นกลุ่มประชากรย่อยได้ ๑๒ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) บริเวณเกาะลิบง เกาะมุก และอ่าวสิเกา จังหวัดตรัง ๒) เกาะศรีบอยา เกาะบู เกาะจำ และอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ๓) เกาะยวน้อย เกาะยาวใหญ่อ่าวพังงา จังหวัดพังงาและอ่าวปากคลองจังหวัดภูเก็ต ๔) เกาะลิตี เกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล ๕) เกาะพระทอง จังหวัดพังงา ๖) หมู่เกาะกรูด จังหวัดตราด ๗) อ่าวคังกระเบน จังหวัด จันทบุรี ๘) ปากน้ำประแส จังหวัดระยอง ๙) อ่าวสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ๑๐) อ่าวทุ่งคาสวี จังหวัดชุมพร

๑๑) อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๑๒) อ่าวปัตตานี จังหวัดปัตตานีและ ๑๓) อ่าวเตร็ด จังหวัด นครศรีธรรมราช

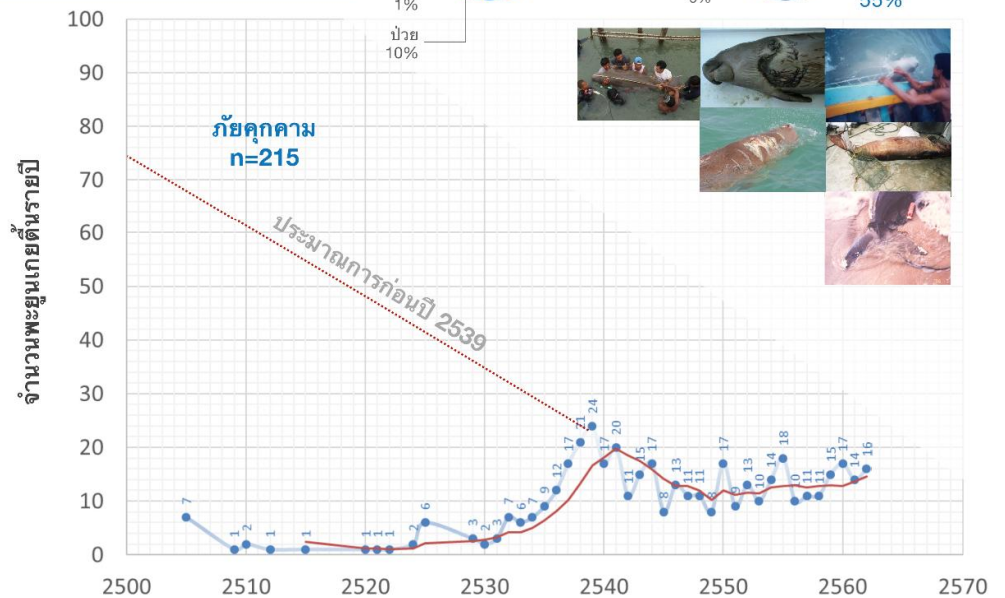

หญ้าทะเล เป็นอาหารหลักของพะยูน ลูกพะยูนสามารถเริ่มกินหญ้าทะเลได้ตั้งแต่อายุ ๑ เดือน โดยจะกินนมควบคู่ไปกับการกินหญ้าทะเลจนถึงอายุ ๑๓ เดือน ลูกพะยูนจะเริ่มหย่านมและกินหญ้าทะเลเป็นอาหารหลัก การศึกษาอาหารในกระเพาะพะยูนพบว่าพะยูนกินหญ้าทะเลได้ทุกชนิดโดยแต่ละตัวจะมีความชอบกินหญ้าทะเลแต่ละชนิดในปริมาณที่แตกต่างกันไป การศึกษาพบว่าพะยูนกินหญ้าทะเลร้อยละ ๙๒ โดยมีองค์ประกอบของอาหารที่เหลือเป็นสาหร่ายทะเลและสัตว์พื้นทะเลที่เกาะบริเวณหญ้าทะเล พะยูนแต่ละตัวต้องกินหญ้าทะเลประมาณ ๕ - ๑๐% ของน้ำหนักร่างกาย ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งหญ้าทะเลจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสามารถในการเจริญเติบโตและแพร่พันธุ์ เนื่องจากพะยูนมีการแพร่กระจายอยู่ใกล้บริเวณชายฝั่ง ทำให้มีโอกาสได้รับผลกระทบจากมลภาวะจากชุมชนชายฝั่งได้มาก ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล จากการศึกษาที่ผ่านมาพบพะยูนไม่น้อยกว่า ๔ ตัว เสียชีวิตโดยขยะพลาสติกอยู่ในระบบทางเดินอาหาร สารพิษบริเวณชายฝั่งสามารถปนเปื้อนอยู่ในระบบนิเวศหญ้าทะเลและถูกสะสมไปยังพะยูนผ่านทางห่วงโซ่อาหาร ทำให้พะยูนเกิดความผิดปกติทางร่างกายและเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเสียชีวิตได้

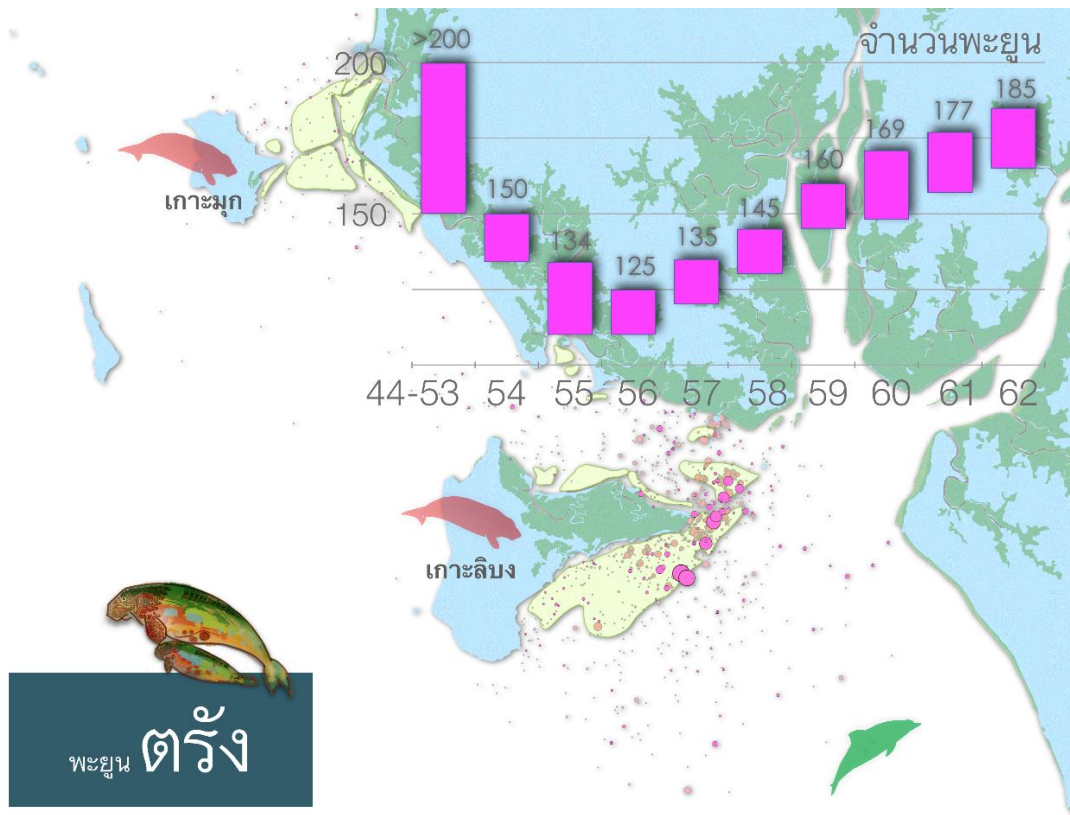

สถิติการเกยตื้นของพะยูนย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๖ พบว่าในอดีตน่าจะมีการเกยตื้นของพะยูนปีละมากถึง ๗๐ ตัว จำนวนการเกยตื้นของพะยูนหลังจากมีการประกาศให้พะยูนเป็นสัตว์ป่าสงวนในปี พ.ศ.๒๕๓๙ พบว่าพะยูนยังมีการเกยตื้นและเสียชีวิตมากถึง ๒๔ ตัว จำนวนการเกยตื้นเฉลี่ยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๕ - ๒๕๖๑ มีค่าเฉลี่ยปีละ ๑๕ ตัว พะยูนส่วนใหญ่มีแหล่งหากินประจำอยู่ในรัศมี ๖ กิโลเมตรจากพื้นที่แหล่งหญ้าทะเล พื้นที่พบพะยูนเสียชีวิตมักอยู่ในบริเวณหากินของพะยูน จากการวิเคราะห์สาเหตุการเกยตื้นพบว่าพะยูนส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๙ เสียชีวิตหรือเกยตื้นจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมประมง โดยพบว่ามีผลจากเครื่องมืออวนลอยและอวนถ่วงสูงสุดร้อยละ ๕๕ และยังพบการติดเครื่องมือประมงโดยบังเอิญชนิดอื่น ได้แก่ เชือกถอบ โป๊ะหรือหลาด เบ็ดราไว และอวนรุนอวนลาก นอกจากนี้ยังพบภัยคุกคามด้านอื่น ได้แก่ มลพิษโดยเฉพาะขยะทะเลและน้ำเสีย การสัญจรทางน้ำ และมลภาวะทางเสียง

สถิติพะยูน เกยตื้น และสาเหตุ

ถึงแม้พะยูนจะได้รับการคุ้มครองชนิดพันธุ์ โดยการประกาศเป็นสัตว์ป่าสงวน ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่ประชากรพะยูนในประเทศไทยยังมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างยิ่ง เนื่องจากจำนวนประชากรพะยูนในประเทศไทยเหลือเพียง ๒๕๐ ตัว ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่น้อยมาก นอกจากนั้นพะยูนยังอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้ฝั่งที่มีแหล่งหญ้าทะเลซึ่งในบริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำมาก มีการทำการประมงเข้มข้น อัตราการตายของพะยูนบางปีมากถึง ๒๔ ตัว กลุ่มประชากรบางแห่งหายไป เช่นบริเวณอ่าวปัตตานีซึ่งไม่พบพะยูนมากกว่า ๑๕ ปี ความพยายามในการจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนและถิ่นที่อยู่อาศัย เริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แผนดังกล่าวเป็นการบูรณาการการทำงานของหลายหน่วยงานทั้งจากภาครัฐและเอกชนโดยมีความตั้งใจให้เป็นแผนการอนุรักษ์พะยูนในระดับประเทศ อย่างไรก็ตามแผนดังกล่าวในที่สุดยังขาดการสานต่อเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘ จำนวนพะยูนที่จังหวัดตรังซึ่งเป็นแหล่งประชากรขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยมีจำนวนลดลงจนเหลือต่ำสุดเพียง ๑๒๕ ตัว จึงมีความพยายามในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์พะยูนจังหวัดตรังโดยความร่วมมือของชุมชน (ชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง) องค์กรเอกชน (มูลนิธิอานามน) และภาครัฐ (จังหวัดตรัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ตลอดจนหน่วยงานในระดับนานาชาติ (Dugong MoU, UNEP) ผลความร่วมมือดังกล่าวก่อให้เกิดแผนการอนุรักษ์พะยูนและถิ่นที่อยู่อาศัยของจังหวัดตรัง และผลจากการดำเนินการตามแผนทำให้พะยูนในจังหวัดตรังมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๑๘๕ ตัว ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ความสำเร็จของการทำงานในพื้นที่จังหวัดตรัง เป็นต้นแบบการทำงานเชิงอนุรักษ์พะยูนและถิ่นที่อยู่อาศัยจึงเป็นต้นแบบที่ดีในการนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ที่มีการแพร่กระจายของพะยูนในแหล่งอื่น ๆ ของประเทศไทย

แนวคิดในการทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ จึงเป็นการนำความสำเร็จของการอนุรักษ์พะยูนที่จังหวัดตรัง มาขยายผลไปยังพื้นที่แหล่งที่มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูนอีก ๑๒ แห่ง ทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน โดยมีกรอบการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่อยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่ได้มีการศึกษาสำรวจอย่างต่อเนื่อง และกำหนดแนวทางและกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ชาติ บันทึกความเข้าใจในการอนุรักษ์พะยูนระดับนานาชาติ แผนการอนุรักษ์พะยูนและถิ่นที่อยู่อาศัยในระดับจังหวัด รวมทั้งนำประสบการณ์และบทเรียนที่ได้มีการดำเนินการที่ผ่านมา โดยมีแนวทางที่สำคัญประกอบด้วย ๑) การอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย ๒) การดำเนินการศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย ๓) การช่วยชีวิตและดูแลรักษาพะยูนเกยตื้น และ ๔) การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม

๓.๒ สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูน ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

๓.๒.๑) วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัยในประเทศไทย
- ๒) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย
- ๓) เพื่อสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และดูแลพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย

๓.๒.๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย ประชากรพะยูนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด จำนวนพะยูน

ค่าเป้าหมาย เพิ่มขึ้นจาก ๒๕๐ ตัว เป็น ๒๘๐ ตัว ในเวลา ๓ ปี

๓.๒.๓) แนวทางการดำเนินการ/พัฒนา

๑.) การอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย

เป้าหมาย ๑.๑ ลดอัตราการตายของพะยูนจากเครื่องมือประมง

ตัวชี้วัด พะยูนตายจากเครื่องมือประมงลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ ๕๐

เป้าหมาย ๑.๒ พะยูนมีแหล่งที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย

ตัวชี้วัด แหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูนมีมาตรการคุ้มครอง จำนวน ๑๓ พื้นที่

๒.) การดำเนินการศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย

เป้าหมาย ๒.๑ จำนวนองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

ตัวชี้วัด จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ เรื่องต่อปี

๓.) การช่วยชีวิตและดูแลรักษาพะยูนเกยตื้น

เป้าหมาย ๓.๑ อัตรารอดตายจากการเกยตื้น

ตัวชี้วัด พะยูนเกยตื้นมีชีวิตมีอัตราการรอดตายมากกว่า ๕๐%

เป้าหมาย ๓.๒ ศูนย์ช่วยชีวิตพะยูน

ตัวชี้วัด จัดตั้งศูนย์ช่วยชีวิตพะยูน จำนวน ๒ ศูนย์

๔.) การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม

เป้าหมาย ๔.๑ พัฒนาเครือข่ายการอนุรักษ์พะยูน

ตัวชี้วัด มีเครือข่ายการอนุรักษ์พะยูน ๑๓ แห่ง

เป้าหมาย ๔.๒ สังคมไทยให้ความสำคัญในการอนุรักษ์พะยูน

ตัวชี้วัด ประกาศวันที่ ๑๗ สิงหาคม เป็นวันพะยูนแห่งชาติ

แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ ระยะเวลา	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕	
๑. การอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย เป้าหมาย ลดอัตราการตายของพะยูนจากเครื่องมือประมง ตัวชี้วัด พะยูนตายจากเครื่องมือประมงลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ ๕๐ เป้าหมาย พะยูนมีแหล่งที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ตัวชี้วัด แหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูนมีมาตรการคุ้มครอง จำนวน ๑๓ พื้นที่							
๑.๑	โครงการแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงและภัยคุกคามอื่นต่อพะยูน						
	กิจกรรม ๑ สำรวจ ศึกษาหาแนวทางจัดการเครื่องมือประมงที่เป็นภัยคุกคามพะยูน ในพื้นที่เป้าหมาย ๑๓ พื้นที่	ข้อมูลเครื่องมือประมงที่เป็นภัยคุกคามต่อพะยูน เพื่อนำไปใช้วางแผนแก้ไขปัญหา ในพื้นที่เป้าหมาย ๑๓ พื้นที่	๑๐.๘	๓.๖	๓.๖	๓.๖	หลัก: ทช./อส./ปม. รอง: สถาบันการศึกษา

	กิจกรรม ๒ สํารวจ คีศึกษาหา แนวทางจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวใน พื้นที่แหล่งอาศัยของพะยูน	ข้อมูลกิจกรรม ท่องเที่ยวที่เป็น ภัยคุกคามต่อ พะยูนเพื่อ นำไปใช้วางแผน แก้ไขปัญหา ใน พื้นที่เป้าหมาย ๑๓ พื้นที่	๑๐.๘	๓.๖	๓.๖	๓.๖	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา
๑.๒	โครงการลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart Patrol) ในพื้นที่แหล่ง อาศัยที่สำคัญของพะยูน						หลัก: ทช./อส./ปม./ จังหวัด รอง: ทร.
	กิจกรรม ๑ ลาดตระเวนเชิงคุณภาพ ในการเฝ้าระวังพะยูนและแหล่งที่อยู่ อาศัยของพะยูน	ลาดตระเวน เพื่อคุ้มครอง แก้ไขปัญหา จำนวน ๒๐ วัน รวม ๑๒ เดือน	๒๑.๖	๗.๒	๗.๒	๗.๒	หลัก: ทช./อส./ปม. จังหวัด รอง: ทร./ท้องถิ่น
	กิจกรรม ๒ พัฒนาเทคโนโลยี ลาดตระเวนและเฝ้าระวังระยะไกล	เพิ่มศักยภาพ ในการลาด ตระเวน ระยะไกล	๓.๖	๑.๒	๑.๒	๑.๒	หลัก: ทช. รอง: อส./ปม.

๑.๓	โครงการเพิ่มศักยภาพของ เจ้าหน้าที่และเครือข่ายอาสาสมัคร ในการคุ้มครองพะยูน						หลัก: ทช./อส./ปม. รอง: ทร./จังหวัด
	กิจกรรม ๑ ฝึกอบรมให้ความรู้กับ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบใน การคุ้มครองเผ่าละวังพะยูน	จัดฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการให้กับ เจ้าหน้าที่ จำนวน๓ครั้ง	๓	๑	๑	๑	หลัก: ทช. รอง: อส./จังหวัด
	กิจกรรม ๒ ฝึกอบรมให้ความรู้กับ อาสาสมัครในการปฏิบัติงานช่วย เจ้าหน้าที่ในงานคุ้มครอง เผ่าละวัง และช่วยชีวิตพะยูน	จัดฝึกอบรม อาสาสมัคร ใน พื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๑๓ ครั้ง และ อาสาสมัครผ่าน การฝึกอบรม รวม ๖๕๐ คน	๕.๔	๑.๘	๑.๘	๑.๘	หลัก: ทช./อส. รอง: ทร./จังหวัด
	กิจกรรม ๓ สร้างเครือข่ายความ ร่วมมือด้านงานลาดตระเวนของ หน่วยงานภายในจังหวัดพื้นที่ เป้าหมาย ๑๓ พื้นที่	มีเครือข่าย ลาดตระเวน ภายในจังหวัด พื้นที่เป้าหมาย ๑๓ กลุ่ม	๕.๔	๑.๘	๑.๘	๑.๘	หลัก: ทช. รอง: อส./จังหวัด/ปม.

๑.๔	โครงการพัฒนากลไกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพะยูนในพื้นที่เป้าหมาย ๑๓ พื้นที่						หลัก: ทช. รอง: อส./จังหวัด/ททท.
	กิจกรรม ๑ จัดตั้งคณะทำงานบูรณาการทำงานในระดับชาติ	คณะทำงานบูรณาการทำงานในระดับชาติ ในพื้นที่เป้าหมาย ๑๓ พื้นที่	๐.๖	๐.๖	-	-	หลัก: ทช. รอง: อส./จังหวัด/ กรมการท่องเที่ยว
	กิจกรรม ๒ สนับสนุนการดำเนินงานของคณะทำงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่เป้าหมาย ๑๓ พื้นที่	จัดประชุมและจัดกิจกรรมคณะทำงานฯ จำนวน ๔๐ ครั้ง	๑.๘	๐.๖	๐.๖	๐.๖	หลัก: ทช. รอง: อส./จังหวัด
	กิจกรรม ๓ เพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือในการจัดทำมาตรการและข้อตกลงความร่วมมือเพื่อการอนุรักษ์พะยูน ๑๓ พื้นที่	พื้นที่ที่มีมาตรการและข้อตกลงความร่วมมือเพื่อการอนุรักษ์พะยูน จำนวน ๑๓ พื้นที่	๑๒	๔	๔	๔	หลัก: ทช รอง: อส./อปท./ปม.

๒. การดำเนินการศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย เป้าหมาย จำนวนองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตัวชี้วัด จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ เรื่องต่อปี							
๒.๑	โครงการเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับเพื่อการสำรวจพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล (๑๓ แห่ง)	ทราบสถานภาพประชากรพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย					หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๑ การสำรวจจำนวนประชากรและแหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูนโดยเครื่องบินปีกตรึงขนาดเล็ก	- ระบุเส้นทางขอบเขตที่อยู่อาศัยของพะยูน - แนวโน้มประชากร อัตราการเกิด	๗.๒	๒.๔	๒.๔	๒.๔	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๒ การสำรวจจำนวนประชากรและแหล่งที่อยู่อาศัยโดยอากาศยานไร้คนขับ Unmanned Aerial Vehicle (UAV)	ทราบพฤติกรรมของพะยูนและขนาดองค์ประกอบประชากร	๑๙.๒	๑๔.๔	๒.๔	๒.๔	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา

	กิจกรรม ๓ การสำรวจสถานภาพ พะยูน ภัยคุกคาม และแหล่งที่อยู่ อาศัยโดยชุมชนมีส่วนร่วม	ทราบสถานภาพ ภัยคุกคาม จำแนกภัย คุกคาม และ พื้นที่เฝ้าระวัง	๗.๒	๒.๔	๒.๔	๒.๔	หลัก: ทช./อส. รอง: ปม./ สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๔ ติดตามสถานภาพแหล่ง หญ้าทะเลและนิเวศวิทยาของแหล่ง ที่อยู่อาศัยของพะยูน (๑๓ แห่ง)	ทราบคุณภาพ ของสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ที่เหมาะสมต่อ การเป็นที่อยู่ อาศัยของพะยูน	๗.๒	๒.๔	๒.๔	๒.๔	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา
๒.๒	โครงการพัฒนาการใช้เทคนิค อุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการลดภัยคุกคามจากการติด เครื่องมือประมง (Acoustic, AIS, เรดาร์) ในพื้นที่อ่าวไทยและทะเล อันดามัน (๒ แห่ง)	- ลดการตาย จากการติด เครื่องมือประมง โดยบังเอิญ - ควบคุม เส้นทางการ เดินเรือในเขต แหล่งที่อยู่อาศัย					หลัก: ทช./ปม. รอง: อส.

	กิจกรรม ๑ การใช้เทคนิค อุปกรณ์ Acoustic ในการลดภัยคุกคามจากการติดเครื่องมือประมง(๒ แห่ง)	- ลดการตายจากการติดเครื่องมือประมงโดยบังเอิญ	๖.๐	๒.๐	๒.๐	๒.๐	หลัก: ทช./ปม. รอง: อส.
	กิจกรรม ๒ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการลดภัยคุกคามจากการติดเครื่องมือประมง (AIS,เรดาร์) (๒ แห่ง)	- ระบุประเภทภัยคุกคาม - ควบคุมเส้นทางการเดินเรือในเขตแหล่งที่อยู่อาศัย	๖.๐	๒.๐	๒.๐	๒.๐	หลัก: ทช./ปม./กรมเจ้าท่า รอง: อส.
๒.๓	โครงการศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการสร้างจุดสนใจในการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งหญ้าทะเลในพื้นที่อ่าวไทยและทะเลอันดามัน (๒ แห่ง)	- พัฒนาทางเลือกการดำรงชีวิต อาชีพเพื่อการอนุรักษ์พะยูน					หลัก: ทช./อส. รอง: จังหวัด
	กิจกรรม ๑ ศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่อ่าวไทยและทะเลอันดามัน (๒ แห่ง)	พัฒนาทางเลือกอาชีพ เพื่อการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งหญ้าทะเล	๓.๐	๑.๐	๑.๐	๑.๐	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา

๒.๔	โครงการวิจัยด้านพันธุศาสตร์ และ สุขภาพของพะยูนในประเทศไทย (๑๓ แห่ง)	-ประเมินความ หลากหลายของ สายพันธุ์ - ประเมิน สุขภาพสัตว์ใน แหล่งที่อยู่อาศัย					หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา
	๑. กิจกรรมศึกษาพันธุศาสตร์ของ พะยูนในประเทศไทย	-ประเมินความ หลากหลายของ สายพันธุ์	๓.๐	๑.๐	๑.๐	๑.๐	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา
	๒. กิจกรรมศึกษาสุขภาพพะยูนใน แหล่งที่อยู่อาศัย	- ประเมิน สุขภาพสัตว์ใน แหล่งที่อยู่อาศัย	๖	๒	๒	๒	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา
๒.๕	โครงการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลเพื่อ เป็นแหล่งอาหารและแหล่งที่อยู่ อาศัยพะยูน	-เพิ่มความอุดม สมบูรณ์ของ แหล่งที่อยู่ อาศัยของ พะยูน					
	กิจกรรม ๑ สำรวจและฟื้นฟูแหล่ง หญ้าทะเลและนิเวศวิทยาของแหล่ง ที่อยู่อาศัยของพะยูน (๑๓ แห่ง)	-เพิ่มความอุดม สมบูรณ์ของ แหล่งที่อยู่อาศัย ของพะยูน	๓๖	๑๒	๑๒	๑๒	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา

๒.๖	โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานและสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเลอันดามัน จังหวัดภูเก็ต						
	กิจกรรม ๑ จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานและสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเลอันดามัน จังหวัดภูเก็ต	จำนวน ๑ แห่ง	๓๐๒.๕	๒.๕ *ค่าออกแบบ	๑๕๐	๑๕๐	หลัก: ทช. รอง: อส.
๓. การช่วยชีวิตและดูแลรักษาพะยูนเกยตื้น เป้าหมาย อัตรารอดตายจากการเกยตื้น ตัวชี้วัด พะยูนเกยตื้นมีชีวิตมีอัตราการรอดตายมากกว่า ๕๐%							
๓.๑	โครงการจัดตั้งศูนย์ช่วยชีวิตพะยูนและสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย						
	กิจกรรม ๑ จัดตั้งศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเลอันดามัน	จำนวน ๒ แห่ง	๓๐๓	๓ *ค่าออกแบบ	๑๕๐	๑๕๐	หลัก: ทช. รอง: สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๒ จัดตั้งศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากฝั่งอ่าวไทย	จำนวน ๕ แห่ง	๒๕๒.๕	๒.๕ *ค่าออกแบบ	๑๕๐	๑๐๐	หลัก: ทช. รอง: สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๓ จัดตั้งสถานที่พักพิงสัตว์พิการฝั่งอันดามัน	จำนวน ๑ แห่ง	๗.๕	๒.๕	๒.๕	๒.๕	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๔ จัดตั้งสถานปฐมนิเทศสัตว์ทะเลหายากเบื้องต้น (๑๓ พื้นที่)	จำนวน ๑๓ แห่ง	๓๒๕	๑๒๕	๑๒๕	๗๕	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา

๓.๒	โครงการจัดสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายาก						
	กิจกรรม ๑ ขยายเครือข่ายการช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายาก ให้ครอบคลุม	มีเครือข่ายครบทุก ๑๓ พื้นที่	๓	๑	๑	๑	หลัก: ทช. รอง: อส. สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๒ เครือข่ายในทุกพื้นที่มีองค์ความรู้ และสามารถปฏิบัติการกิจในการช่วยชีวิตสัตว์ทะเลเกยตื้นได้	ปีละ ๒๔๐ คน ได้รับการอบรม	๖	๒	๒	๒	หลัก: ทช. รอง: อส. สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๓ จัดทำคู่มือช่วยชีวิตพะยูนสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมัลติมีเดีย	จำนวน ๑ ชุด	๓	๑	๑	๑	หลัก: ทช. รอง: อส. สถาบันการศึกษา
๓.๓	โครงการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่/โครงการเร่งด่วนในการส่งเสริมบุคลากร	พัฒนาศักยภาพบุคลากร					
	กิจกรรมที่ ๑ เพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้ทุนการศึกษา(เพื่อให้เจ้าหน้าที่ไปศึกษาเพิ่มเติมเฉพาะด้านการช่วยเหลือพะยูน)	๑ ทุน/ปี	๓๐	๑๐	๑๐	๑๐	หลัก: ทช./กพ. รอง: สถาบันการศึกษา
	กิจกรรมที่ ๒ ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลือและดูแลพะยูน	๖ ครั้ง/ปี	๑๘	๖	๖	๖	หลัก: ทช./อส. รอง: สถาบันการศึกษา

๓.๔	โครงการศึกษาวิจัยเชิงบูรณาการ/ พัฒนาการเก็บรักษาเชื้อพันธุ์พะยูน งานวิจัยด้านระบาดวิทยา						
	กิจกรรม ๑ ศึกษาเพื่อกำหนดวิธีการ เก็บเชื้อพันธุ์พะยูน	๑ เรื่อง/ปี	๓	๑	๑	๑	หลัก: ทช. รอง: อส./กรมปศุสัตว์/ สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๒ เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้าน ระบาดวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการป่วย และตายของพะยูน	๒ เรื่อง/ปี	๙	๓	๓	๓	หลัก: ทช. รอง: อส./กรมปศุสัตว์/ สถาบันการศึกษา
๔. การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม <u>เป้าหมาย</u> พัฒนาเครือข่ายการอนุรักษ์พะยูน <u>ตัวชี้วัด</u> มีเครือข่ายการอนุรักษ์พะยูน ๑๓ แห่ง <u>เป้าหมาย</u> สังคมไทยให้ความสำคัญในการอนุรักษ์พะยูน <u>ตัวชี้วัด</u> ประกาศวันที่ ๑๗ สิงหาคม เป็นวันพะยูนแห่งชาติ							
๔.๑	จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อการ อนุรักษ์พะยูนและแหล่งหญ้าทะเล						
	กิจกรรม ๑ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การ อนุรักษ์พะยูนและถิ่นอาศัย	มีศูนย์การ เรียนรู้ การอนุรักษ์ พะยูนและ ถิ่นอาศัย จำนวน ๑๓ พื้นที่	๑๓๐	๕๐	๔๐	๔๐	หลัก: ทช./อส. รอง: จังหวัด

	กิจกรรม ๒ อบรมให้ความรู้และสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์พะยูนและถิ่นอาศัย	ตัวแทนชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านการอบรมมีความรู้ความสามารถและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พะยูนและถิ่นอาศัย จำนวน ๑๓ พื้นที่ รวม ๖๕๐ คน	๗.๒	๒.๔	๒.๔	๒.๔	หลัก: ทช. รอง: อส.
	กิจกรรม ๓ ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเล	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ จำนวน ๑๒ ชุด	๑๒	๔	๔	๔	หลัก: ทช. อส. รอง: จังหวัด/ทกจ.
๔.๒	โครงการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเล						

	กิจกรรม ๑ จัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับพะยูนตามโรงเรียนรอบพื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นถิ่นอาศัยของพะยูน	มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพะยูนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่รอบพื้นที่อนุรักษ์พะยูนจำนวน ๑๓ โรงเรียน	๖	๒	๒	๒	หลัก: ทช./อส. รอง: อปท./ศธ.
	กิจกรรม ๒ พัฒนาศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครด้านการอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเล	พัฒนาศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครด้านการอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเล จำนวน ๑๓ พื้นที่พื้นที่ละ ๕๐ คน รวม ๖๕๐ คน	๗.๒	๒.๔	๒.๔	๒.๔	หลัก: ทช. รอง: อส.

หมายเหตุ

ทช. : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ทร. : กองทัพเรือ

ทกจ. : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด

อส. : กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

อปท.: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ปม. : กรมประมง

กพ. : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

ศธ. : กระทรวงศึกษาธิการ

๓.๒.๓) โครงการสำคัญ

- ๑) โครงการ แก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงที่เป็นภัยคุกคามพะยูน
- ๒) โครงการ จัดตั้งศูนย์ช่วยชีวิตพะยูนและสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย
- ๓) โครงการ พัฒนาแหล่งหญ้าทะเลเพื่อเป็นแหล่งอาหารและแหล่งที่อยู่อาศัยพะยูน
- ๔) โครงการ เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับเพื่อการสำรวจพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล
- ๕) โครงการ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งหญ้าทะเล
- ๖) โครงการ จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานพะยูนและสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเลอันดามัน จังหวัดภูเก็ต
- ๗) โครงการ ลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart Patrol) ในพื้นที่แหล่งอาศัยที่สำคัญของพะยูน

๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการ

- ๑) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- ๒) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- ๓) กรมประมง
- ๔) กรมการท่องเที่ยว
- ๕) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด
- ๖) กรมเจ้าท่า
- ๗) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- ๘) กระทรวงศึกษาธิการ
- ๙) สถาบันการศึกษา
- ๑๐) จังหวัด
- ๑๑) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๑๒) องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร องค์กรสาธารณะประโยชน์
ชมรมประมงพื้นบ้าน ภาคธุรกิจเอกชน